

บทคัดย่อ

๒๕๖๕

พินิจหลักฐานประวัติศาสตร์ล้านนา

การวิจัยเอกสารเรื่อง พินิจหลักฐานประวัติศาสตร์ล้านนา มีวัตถุประสงค์ เพื่อสืบค้นหลักฐานสำคัญที่ให้ข้อมูลใหม่ ซึ่งมีคุณค่าสูงต่อการสร้างองค์ความรู้ โดยคัดเลือกหลักฐานประวัติศาสตร์ จากคัมภีร์ใบลานและพิบสา แล้วนำมาปริวรรตถ่ายถอดจากอักษรธรรมล้านนามาเป็นอักษรไทยกลาง หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ หลักฐานที่ได้รับการคัดเลือกแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้แก่ จดหมายเหตุ/ตำนานเมือง (พื้น)/บันทึก และกฎหมาย

ผลการคัดเลือกได้หลักฐาน 4 เรื่อง

1. จดหมายเหตุล้านนา : บันทึกเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ พ.ศ. 2271-2397
2. พื้นเมืองเชียงราย
3. รวมเรื่องเมืองเชียงใหม่
4. อาณาจักรหลักคำ (กฎหมายเมืองน่าน)

ผลการศึกษา พบข้อมูลใหม่ที่ทรงคุณค่าจากหลักฐานทั้ง 4 เรื่อง และยังชี้ให้เห็นลักษณะเฉพาะของหลักฐานประเภท จดหมายเหตุ/ตำนานเมือง (พื้น)/บันทึก และกฎหมาย

จดหมายเหตุล้านนา และพื้นเมืองเชียงราย พบข้อมูลใหม่เกี่ยวกับสภาพบ้านเมืองของล้านนาในสมัยพม่าปกครอง นโยบายและวิธีการปกครองของพม่า ความสำคัญของเมืองเชียงแสน และเมืองเชียงราย ในสมัยพม่าปกครอง

รวมเรื่องเมืองเชียงใหม่ พบข้อมูลใหม่ เกี่ยวกับพิธีกรรมในเมืองเชียงใหม่ตามจารีตเดิม ประกอบด้วย พิธีสืบชาติาเมือง/พิธีดำหัวเจ้าหลวง/พิธีตีมน้ำสัจจา เรื่อง เมืองประเทศราชออกกฎหมายและที่ตั้งของศาล และวิธีตัดสินคดี นอกจากนี้ มีเรื่อง ไพร่ส่วย ที่เป็นชาวลัวะ ชี้ให้เห็นวิธีการรวบรวมส่วยส่งให้รัฐ และสิ่งของต่างๆที่ใช้เป็นส่วย

อาณาจักรหลักคำ หรือ กฎหมายเมืองน่าน สมัยเป็นเมืองประเทศราชสยาม สะท้อนสภาพสังคมเมืองน่าน ในระบบศักดินาเป็นสังคมเกษตรกรรมที่บ้านเมืองมีความอุดมสมบูรณ์ในป่ามีสัตว์ป่า เช่น ช้าง กระบือ และของป่าอยู่มาก มีกฎหมายรักษาธรรมชาติแวดล้อม มีกฎหมายสร้างความเป็นธรรมและสร้างความสงบเรียบร้อย ด้านพิจารณาความผิดหากทำผิดในกรณีเดียวกัน สังคมเมืองน่านกำหนดให้ชนชั้นสูงถูกลงโทษหนักกว่าสามัญชน นอกจากนี้ กฎหมายที่ออก ตั้งแต่ พ.ศ. 2418/1875 เป็นต้นมา สะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของเมืองน่าน ซึ่งกำลังเคลื่อนไหวจะเปลี่ยนผ่านจากยุคจารีตไปสู่ยุคใหม่